

Aan het Dagelijks Bestuur van het
Samenwerkingsverband Noord Nederland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Groningen : 24 mei 2002
Kenmerk : 028/02
Betreft : digitale infrastructuur in Noord Nederland

SEAN-advies, nr. 53

- **ongevraagd advies**
- **behandeld in de vergadering van 24 mei 2002**
- **uitgebracht op 24 mei 2002 aan het Dagelijks bestuur van het Samenwerkingsverband Noord Nederland**

Geachte voorzitter,

Naar aanleiding van de recent verschenen SNN-notitie ICT 2002 – 2004 en de rapporten van de NOM "Stimulering Breedbandtechnologie in Noord Nederland" (maart 2002) en de AMa "ICT Kennis en High Tech" (31-01-02) onderstaand het standpunt van de Sociaal-Economische *Adviesraad* Noord Nederland met betrekking tot ICT en dan met name de digitale infrastructuur in Noord Nederland.

Aan ICT is binnen de Kompasdoelstelling van 43.000 additionele banen, een grote rol toebedeeld. Echter de economische dip is ook in de ICT branche doorgedrongen en de hooggespannen verwachtingen blijven achter. Ondanks deze tegenslag is het van belang dat er blijft worden gewerkt aan versterking van de Noord-Nederlandse economie en een versterking van de arbeidsmarkt. Met name ICT kan daarin een belangrijke rol (blijven) vervullen.

In het afgelopen jaar is er veel geschreven over de digitale infra- en kennisstructuur in Noord Nederland. Twee Taks Force-rapporten van het Adviescollege voor de Markt: "ICT infrastructuur" en "ICT Kennis en High Tech" en twee rapporten van de NOM: "de ICT-sector" en het recente rapport "Stimulering Breedbandtechnologie". Er is behoefte aan een goede ICT infrastructuur om als basisvoorziening onderdeel uit te maken van een goed woon- en leefklimaat, als vestigingsfactor voor bedrijven, als ondersteuning voor kennisnetwerken, onderwijs en als communicatiemiddel. Inmiddels staat het belang van ICT niet meer ter discussie maar rijst wel de vraag of het SNN-beleid zoals verwoord in de SNN notitie ICT 2002-2004 voldoende bijdraagt aan de gewenste ontwikkelingen.

Een groot deel van de bedrijventerreinen en woonwijken is nog niet aangesloten op breedband. Daarnaast is er discussie over de aanleg van de first/last mile, zowel over de te gebruiken

techniek als het verantwoordelijkheidsvraagstuk m.b.t. de aanleg. Dit terwijl de vraag om breedband steeds groter wordt door de, verwachte en reeds ingezette, enorme groei in dataverkeer. Naast de overheid zelf als gebruiker, is dataverkeer niet meer weg te denken uit bedrijven, kantorencomplexen, onderwijsinstellingen, ziekenhuizen, bibliotheken en in steeds hogere mate huishoudens.

Tot op heden is aanleg van netwerkstructuren volledig overgelaten aan de markt. Deze markt zal alleen daar een netwerkstructuur aanleggen waar deze ook rendabel kan worden gemaakt. Het is niet nieuw als er wordt gezegd dat grote delen in Noord Nederland niet die dichtheid hebben waarbij aanleg van een netwerk voor een commerciële marktpartij rendabel is. Privatisering en marktwerking hebben geleid tot selectieve en grotendeels op grootstedelijke knooppunten investeringen met een versprokkelde glasvezelstructuur naar grote klanten. Onder de huidige marktomstandigheden komt een fijnmazige (glasvezel)infrastructuur in stedelijke gebieden niet tot stand, laat staan in een plattelandsomgeving. Dit is voor Noord Nederland zeer verontrustend.

De SEAN wil naar aanleiding van bovenstaande een aantal zaken nadrukkelijk onder de aandacht brengen van het Dagelijks Bestuur van het SNN.

Het absolute uitgangspunt voor de raad is een fijnmazige digitale breedbandinfrastructuur op basis van glasvezel om te komen tot een volwaardige ICT infrastructuur in het gehele Noorden. Diverse studies hebben inmiddels aangetoond dat glasvezel bij verder opschaling van gebruik niet tegen beperkingen aanloopt. Symmetrisch 2-wegverkeer is mogelijk, terwijl "koper" dit niet toelaat. Een glasvezelinfrastructuur creëert ruimte voor de toekomst bij een verwachte enorme toename van de vraag. Het verder uitnutten van de bestaande koperstructuur behoort dus niet tot een effectieve lange termijn strategie.

De nationale en internationale continuïteit is toereikend (Tycom backbone). Dit geldt echter niet voor de beschikbaarheidsvoorwaarden. Er moeten duidelijke beschikbaarheidsvoorwaarden komen voor de tussenstructuur, op stads- wijk- en buurtniveau.

Voor wat betreft de vraag hoe om te gaan met de beperkte middelen is de raad van mening dat de prioriteit ligt bij de aanleg van de infrastructuur. Onderscheid moet gemaakt worden tussen aansluiting van bedrijven en woonaansluitingen. Voor wat betreft bedrijven(terreinen) is realisatie hiervan een verantwoordelijkheid voor de publieke sector. Op dit moment wordt er automatisch naar ieder bedrijfsgebouw een "koper" aansluiting gelegd en wordt een glasvezelaansluiting separaat gegraven. De SEAN adviseert om de standaardaansluiting te wijzigen in een glasvezelaansluiting en dit al mee te nemen in de planvormingfase van nieuwbouw (zowel bedrijventerreinen als woonwijken). Overigens geldt dit niet alleen voor een nieuwbouwmgeving, maar ook waar van herstructurering en renovatie sprake is, dient deze keuze vroeg in het besluitvormingsproces te worden meegenomen.

Hiermee wordt direct een effectieve sprong gemaakt in het creëren van een gunstig vestigingsklimaat en (breedband)ruimte voor ontwikkeling van ICT activiteit in het bedrijfsleven. Voor het omzetten van bestaande koperwoonaansluitingen naar glasvezel geldt dat hier de markt gestimuleerd dient te worden. De overheid kan zich hier de rol van launching customer toedichten en / of zich actief opstellen in mogelijke PPS-constructies.

De provincie Groningen heeft een vooronderzoek laten doen naar een toekomstvaste ICT infrastructuur in haar provincie (een zogenaamde provincie-glasvezelring), waarbij zij zich als doel heeft gesteld, vanuit een actieve rol als ordener van ondergrondse ruimte (publiekrechtelijk) en als stimulator, coördinator en launching customer (privaatrechtelijk), binnen 8 jaar 90% van de zakelijke gebruikers en huishoudens in de provincie Groningen aangesloten te krijgen op een breedbandige internetvoorziening tegen gunstiger commerciële condities dan thans voor handen. Om in 2010 90% van de gebruikers op een glasvezelaansluiting te hebben, dient echter nu te worden gestart.

De SEAN pleit voor een uitbreiding van het Gronings ambitieniveau naar de schaal van Noord Nederland en ziet hierin een actievere rol voor het SNN weggelegd dan in het huidige SNN-beleid is verwoord. De rol van provinciale en lokale overheid als launching customer wordt gemist. Hierdoor kan er een belangrijke prikkel plaatsvinden richting aanbodzijde van de markt en er een serieuze gesprekspartner ontstaat richting bijvoorbeeld KPN en Essent.

Daarnaast behoort niet alleen vraagbundeling met de profit sector tot de mogelijkheden maar hier kan ook worden gedacht aan bundeling van vraag met de non-profit sector. Surfnet, Kennisnet en GN-IX mogen in deze opsomming niet ontbreken.

Naast bovengenoemde glasvezelring dient parallel stimulering plaats te vinden van

- een betere benutting van ICT in bedrijven,
- samenwerking en kennisoverdracht tussen kennisinstellingen / bedrijfsleven,
- innoverende activiteiten met behulp van ICT en
- ICT scholing van personeel.

De raad ziet naast de verantwoordelijkheid hierin voor bedrijven zelf, voor het SNN ook een rol weggelegd met betrekking tot regel- en wetgeving en het toekennen van middelen. In dit laatste kan Kompas een belangrijke rol spelen. Wij pleiten dan ook voor een ICT-hoofdstuk in het Kompasprogramma om ICT integraal in te bedden in het stimuleringsprogramma en tezamen met het bedrijfsleven tot maximale regionale ontwikkelingen te komen.

Tot slot wil de SEAN nog op een drietal zaken de aandacht vestigen.

De rol van ICT in het arbeidsmarktbeleid is nog steeds een ondoorzichtige rol. Het belang van kernzonebeleid voor het behouden van hooggeschoolde arbeid is groot (een vestigingsargument is: kan ik vanuit 1 woonplaats carrière maken). Echter 75% van de RUG studenten verlaat het Noorden. Het is belangrijk voor het Noorden om hoogwaardige werkgelegenheid te stimuleren. De SEAN adviseert het SNN om inzichtelijk te (laten) maken welke sociale en economische factoren van belang zijn voor hooggeschoold personeel om zich (blijvend) te vestigen.

Het is van uitermate groot belang dat een project als LOFAR zich vestigt in Noord Nederland. Hier is sprake van een centrum van hoogwaardige technologie en leading activiteit op mondiaal niveau. De spin-off van een zodanig project is enorm en belangrijk voor de omgeving. Een hoogwaardige infrastructuur is hiervoor een voorwaarde, evenals het beleidsmatig richten op de diensten die ontstaan en de kennis die je krijgt in het Noorden.

Ook is binnen de SEAN gesproken over samenwerking in Noord Nederland en informatie-uitwisseling met betrekking tot ICT. De raad kan zich niet aan de indruk onttrekken dat dit via vele wegen loopt en lang niet altijd iedereen op de hoogte is van activiteiten en informatie of nauwelijks betrokken wordt bij beleidsontwikkeling. Met name ICT-Fryslân en de Gemeente Leeuwarden zouden graag in een vroeger stadium worden betrokken. In dit kader is overigens ook opgemerkt dat de door het SNN geselecteerde projectvoorstellen voor het Noorden met name oostelijk zijn gedomineerd.

Voor de Sociaal – Economische
Adviesraad Noord Nederland,

K.W. Swaak,
voorzitter

W.J. Mansveld,
secretaris